

dakle, ne-značenju), usitnjenijim, koje raščlanjuju ove bitne, umanjuju njihov ledeni prizvuk ili ga nose u samoj svojoj oporaji, zatamnjenoj melodiji.

Počelo se zaboravljati na Ljubav (u svoj množini njenih oblika) kao most koji opkoračuje (prekoračuje) spominjani rez, neutrališe ili, barem, ublažava mnogostruktost njegovog prisustva. Reč je o ljubavi shvaćenoj kao »pustolovina u zlu« (Hans Kastorp). Dodali biismo, takođe, i o Ljubavi shvaćenoj kao pustolivina u Zlu, mimo Zla, uprkos Zlu (odsutnosti — praznini).

(Očito je da ovde već pristajemo na ideju Kosmosa-Berghofa, koji je na vrhu Čarobnog-Začaranog-Brega, a sve to pripojeno kao skromna filijala Kosmosu-Zla. To, istovremeno, znači i da, donekle, pristajemo na ideje o prevazilaženju odnosa koji u takvom Kosmosu vladaju, preko skromnog principa Ljubavi i sve njegove ograničenosti. On je ovde shvaćen kao Prisustvo u Praznini. Reč je, međutim, o njegovom nedostatku, izostajanju, odsutnosti, koji Prazninu još veoma čine Prazinom, i o njegovom poniranju, hlađenju, udno ponora dekorativnosti i drugih, njemu sličnih. Krivica je u nama samima, a ne u šematičnosti, matematičkoj opterećenosti i eventualnim greškama u proračunu koje su se potkrale u planovima tipa onog koji izlaze gospodin Setembrini ili u drugim planovima slične usmerenosti.)

Zajista, ima puno ljudske prisutnosti u rečima koje Hans Kastrop namenjuje gospodru Šošu: »Pusti me da smerno dodirnem ustima arteriju femoralis koja kuca na vrhu butine i koja se dole deli u dve goljenične arterije!«, i za koje će biti ovenčan nečuvenom krunom, trošnom unapred, kratkom trajanju namenjenom — karnevalskom kapom od hartije. Gest veoma nalik krunisanju dvorske lude, smislen utočilo što je podrugljiv, i smislen utoliko što je ludska želja za podrugivanjem i samouzrugivanjem pramajka humoru, ironije, groteske i sarkazma.

Valja dodati, posle ovih usputnih razmatranja, da su se spregovi naših kategorija, o kojima je prethodno bilo reči, precutno upotpunili novim, te, i dalje izvedeni iz shvatanja gospodina Setembrinija i srodnih shvatanja u svom idealnom odnosu izgledaju ovako: *prisustvo — potpunost — ljubav, i: odsutnost — praznina — ne-ljubav*.

Pa, ikad se omča već tako zategla oko nedužnog vrata (a Inkvizitori bi kazali da nijedan vrat nije tako nedužan kako se to u prvi mah čini), preostaje nam još samo da potražimo melodiju koja bi sve to umela da adekvatno imitišira. Sav taj nanos kukavnosti i predavanja, sa-sudbom-mirenja, jednu ludsку kap kukute koja ga čini i zacinjuje. Izbor pred kojim stojimo nije malen. Koliko se dugo već naš dični rod uči patnji i odvikava od nje — i to rečima i melodijom reči, između svih manje ili više probranih načina!

Ipak se odlučujem za dve strofe koje počivaju u mojoj staroj beležnici, nimalo zaboravljene, a pune tog oskudnog, tog kukavnog prizvuka. Evo šta peva moćnik koji je naučio nauk patnje i nauk odstranjivanja patnje:

*Heute, nur heute
bin ich so schön;
morgen, ach morgen
muss alles vergehn!*

*Nur diese Stunde
bist du noch mein
sterben, ach sterben
soll ich allein.*

Na ove stihove mogli bi sa lašćom, još jednom, da se nadovežu »iskazi Klauđije«, onako kako svaki novi rez doprinosi više smislenosti kolaža. No, ovde valja izbeći taj nauk u kome počivaju i arterija femoralis i kartonska kapa Hansa Kastorpa, sa istom smislenošću sa kojom to čine i druge stvari, znane i neznanе, prisutne i odsutne.

L'etrange trpi prisustvo praznine. Godo ne pristiže, ne dolazi, odsustvuje i svojim odsustvovanjem vrši ministrantsku pomoć u Hramu Praznine. Arterija femoralis pulsira kao da meri vreme. Vreme protiče unutar ovih, stvarnih i simboličnih kota (mnogouglova). Živimo u Prostoru tek delimično popunjeno, i sami tek delimično ispunjeni, tek delimično se ispunjavajući onim što nije strugotina i krpa, taj porazavajući balsam svakodnevice. Mirotočivi su retki, sve redi.

Kopne pred rastućom dekorativnošću, osipaju se od dodira Daha Praznine.

Narasta igra samo prividno slobodna, slobodna tek u pokojem detalju. To je igra iskulpljivanja, koja se okončava otkupom, oduzimanjem ličnosti, onako kako se na tržnici za izvesnu ozvaničenu, normirana vrednost zahteva i dobija protivvrednost robe. Izmahuje se brađevom kao na srednjovekovnim grotesknim gravirama, i sa zolike spodobe već otpada, već se puši komad presnog mesa, žrtvovan u ime javne igre i njenih prednosti.

Zatim zašklijala mlaz tipografske boje i prekrije kanibalski prizor. Sa dna paklenog kazana kuljuju mehurići. Poslednji atomi slobode koja je, neupotrebljena, postala neupotrebljiva. Da li će, isparavanjem i kristalizacijom, doći do rođenja novog elemenata? Zar je zatajio dugo pripremani naboј, kao u rugalici koju mangupčići pevaju Tarattern Taraskoncu?

Nem i odsutan, Godo ne kreće, ne dolazi, a ipak je tu.

Božanski, nebeski, talmudski, paskalovski Godo, Godo-Isus, iskupitelj i kralj tlačenih, verujućih, nadežnih i beznadežnih, utelovljen u ovom svetu samo svojim svakodnevnim najavljuvачem, spodom saobraženom maštih sviklih, spretnim Velikim Poreznikom, koga u ovoj našoj predstavi oličava — pogadate već — nenadmašni Tatar-Tabi.

Tako narasta penušava, sveta, osovinska nadnacionalna humaniana Ibi — Godo. Zaključujemo pozivanjem na njeno priznavanje i slavu. Vreme je da pohitaju ambasadori i da se izmene laskava pozdravna pisma. Okončavam ovaj tekst i odmah pokusavam da sročim akreditive vlastitom ambasadoru:

»Visokopoštovani gospodari Svetova...«

(Večeras ču u njihov hram, da im se preporučim i umolim.)

DRAGOLJUB JEKNIC

opis razvaline

OSECANJE CRVA

*Zato što pad u naginjanju nije
telo se moje priklanja bliskim travama
i pero kroz koje je prolazila godina
tanko poput cvilenja*

*Koja će to svetlost da dokući
smisao bdenja duše
a ploče nema da pokrije
to što su oči upile*

*Oni koji skupljaju letinu u slutnji
biće pevači znam
i sećaću se možda tebe travo
na nemuštoj usni*

SVETLOST PEĆINE

*O stubu visi večera
i san osušen kao plećka zime
svaki je pokret povoljan
kad nevolja dolazi spolja*

*Vazduh se ovde skamenio
kao taj koji je čekao vest
đak je u posudi sazrevao glas
i dole tekla godina*

*Zgusnuti se kao saće
kao muzika o kojoj brine veter
i gristi ove šupljine okrenute istoku
odakle nadire pena*

*O stubu visi vino
i splet zmija kao bakar
al ovde nešto jeste
što ne priznaje svet
i zvezde proglašava
za jame*

TRAG PRAZNINE

*Ovde je stajao čovek
ložio vatru i pekao zmije
stresao pepeo pokazivao kosti
i potom kupio svoj prah*

*Sisala ga je svetlost kao ribu
i kamen se niz njega kotrlja
i kamen se njegovim zglobom dobacivao
i kamenorezac
u kamenu*

*Šta će još videti knjiga
orođavajući se s rosom
čija senka dopire
do večnosti
nesaznanja*

doza. U njih se beži pred pljuskom i vjetrom, ali se i tada u svom odelu, u koži, u grudima, unosi u njih toliko mnogo tog prostora spolja da se čovek, kada je unutra, i nadalje, zapravo, nalazi u elementima hlorofila i plavog mleka atarskog vazduha.

Najzad, vaša soba, najbolja i najstrašnija.

Dok bežite ispred zlog pogleda i preke reči, ona široko otvara svoje bezbedne dlanove i zaštitnički vas obujmljuje. I kad se, nemoćni jer sami, okrećete oko svoga bola u na vas okomljenom svetu, ona vam toplo opkoljava telo, odeljujući vas od otvorenih prostora koji vas ugrožavaju, jer prerastaju dužinu tela, snagu vašeg glasa, a baš telom i glasom vi uzalud pokušavate da ispunite te prostore — posvojavajući ih. A u vašoj sobi, pak, sve je dobilo oblik i život pod pokretoni i toplotom vaše ruke, u svemu je odraz vašega bića. Otuda, dok ulazite u vaše sobe, vi to, zapravo, ulazite u same sebe.

Stvari u vašoj sobi podatno vam se nude, okreću vam svoja sveta lica. One se bude pod vašim pogledom, njihovi pehari do vrha su napunjeni vašim dahom. U tišini popodneva i noći bez sna, one bdiju i sluhte tu nespokoju misao koja je legla na uzglavlje i ne dà da usnite. Jer, smisao tih stvari je u tome što su vam namenjene, one po vama postoje.

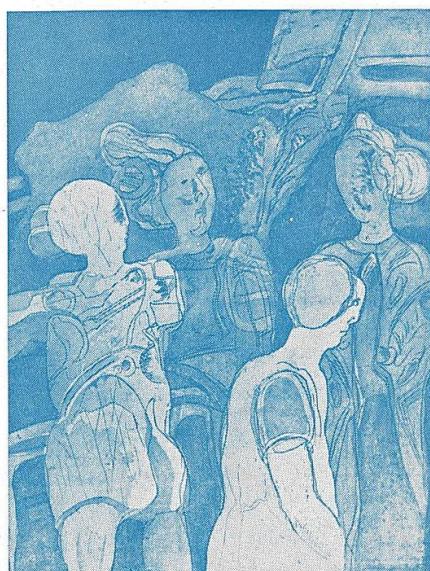
Soba čvrsto podupire vašu nemoć, nije je i tetoši. U njoj, kao nigde drugde, možete da budeste slabii, sasvim slabii, da se, nesusagnuti i ogoljeni, prepustate opojnom ukusu te bezbednosti u čijem se okrilju rasplinjavate. A, isto tako, u toj sobi se — nakon dana i događaja koji vás je razbijao i mlavio — sabirate i prizivate, dok iz stvari i zidova izvire i teče u vas sve ono vaše što je u njima i što vas sad naliva, čini punjim i gušćim. Pa, zar niste onda, gradeći ili posvojavajući tu sobu, prizivali, možda i nesvesno, — bezbednost majčine utrobe? I, dok ležite u toj sobi u pjanom samozaboravu, dok bacate svoje telo u ono sito i topo, samim sobom omamljeno, beslovesnim osećanjem vrelog života obuzet stanje, — zar to, po hiljaditi put, ne prizivate dane vašeg života pre rođenja?

Ali, u toj istoj vašoj sobi vi doživljavate, doista vidite i osećate strašnu bezmernost vase. Noć je, i iza skopljenih kapaka oči su budne i pune strepnje, a vi osećate kako, sa krevetom, sobom, čitavom kćicom, kako s celom Zemljom padate u mračan i gluv bezdan, sve dublje i brže. Ničega nema što bi moglo zaustaviti to propadanje u hladno ništa, koje nema početka ni kraja. Vi, u očaju, vidite, mislite: čemu se učvršćivate u sebi, zgušnjavati osećaj samoga sebe osluškivanjem sopstvenog bila, preslišavanjem, podsećanjem na svoje ime i lik, na ambicije, poraze, ljubavi, čemu se pogledom oslanjati na stvari u tamni i vezivati se za snažnu krošnju duda koja vam, iz noći, kroz prozor maše, čemu, najzad, prizivati bližnje, grčevito stezati ivicu kreveta — kad sve to, svedeno u prostoru i konično u vremenu, zajedno sa vama, jednako izgubljeni i bespomoćno, bez nade, s vriksom se strmoglavljuje u prostor bez rubova i dna.

I, takođe tu, u toj vašoj sobi, u pogubnoj znatiželji ispitivate svoju smrt. Doživljavate

je toliko gusto da vam dah zamire i prsti se lede. Ne baca vas u paniku slika vašeg mrtvog tela. Zagledate ga i vidite da na licu nema onog očekivanog grča kojeg ste se plašili, grča ljudi koji umiru a da nisu stigli ni mogli da išta zapravo žive, pa im se sad, već mrtvima, telo propinje, otima. Toga grča nema. Naprotiv, na vašem licu ima nekakvog spokoja, čak osmehnutosti, valjda od osećaja da ste duboko zaronjeni u punu tišinu koja ne boli. Ali, to traje. I kruška žutka već se osušila, i gde je nekad bio Veliki Kiseljak zjapi samo rupa u vazduhu, i dud Murgan davno su izvadili, evo, najzad, pao je i krov na postelju u kojoj ste ljubili, spavali i bolovali, u kojoj ste umrli, — a vi ste još uvek mrtvi i mrtvi... nikako da se već jednom probudite! Onda shvatate da nema i ne može biti razloga, smisla u tom što ste ikada bili rođeni, shvatate da — kad vas pre toliko dugo nije bilo, pa vas sad opet nema i nema — niste nisi bili. Ošinuti tim saznanjem, skačete iz postelje, trčite po toj vašoj sobi, sudarate se sa tim vašim stvarima, bubate se pesnicom da bi vas bolelo kako biste znali da ste tu, još uvek tu, makar to bilo i za trenutak samo, ali brzo zastajete u pomami, strašno otrežnjeni uvidate da vas to ne izbavlja, i padate nauznak u postelju, ishlapeli snage, s očajnom gotovošću da — umrete odmah. Odmah!

Zato iz te vaše, najdraže sobe bežite, pokušavajući da stresete njene zidove sa ra-

mena, vodom i zaboravom da sperete njen pečat s lica, talog iz ruku. Daleko od nje, u polju, dugo koracate u jednom smeru i na svakih pet-šest koraka s mukom probijate njen zid, koji se, nevidljiv, neprestano isprećuje. Vičete u ravnici i, srečni, zapazite da vam se glas ne odbija i ne vraća, no se širi i u nedogledu bez šuma rastapa. Zapinjete i posrće, ali u pola pokreta zastavljate ruku koja je posegla za osloncem, naslonom; uspravljate se međ okomitim cimama biljaka... Tako se vidate od vaše, od svake sobe, da bi ste se ponovo vratili sebi.

MILORAD CRNJANIN

zaprepašćeni pred svetom

Hrist je ličio na njega, razlika je jedino u očima. Namesto očiju, on je imao male tunele koji su se završavali u mozgu. Svi predmeti, i sva bića, ulaze u njih i on ih oseća. Svet nikada nije shvatao njegovu moć da upija predmete i bića.

Sve što je bilo u njegovoj blizini nestajalo je nepovratno.

Kad su ga našli mrtvog, danima i danima, izlazili smo iz njegovih očiju zaprepašćeni pred svetom koji smo već sreli jednom — u njegovom mozgu.

U kapeli su svi čutali, osim crvenokose koja je plakala zbog njegove dece. Treba mirno podnositi odlaske prijatelja i poznanika, govorili smo, a nikako nam nije bilo jasno naše prisustvo u kapeli kraj leša nepoznatog. Nepoznati je imao orlovske nos, boju dgunje i miris sagorelog butana. Bio je prekriven novinama i u dosadi smo čitali oglase.

Najednom, on je raširio ruke, polako je počeo da se diže, ukočenih leđa, kao sportista, ali u nama nije bilo ni kapi iznenađenja. Mirno smo ga povratili u kovčeg, objašnjavajući mu kako sve to nema nikakvog smisla.

Čuli smo, izdaleka, njihove udarce, potom sve bliže i bliže, da bismo, uskoro, već osećali kako nam se kovčevi tresu. Biće nas je strah da će kovčevi pod udarcima popustiti, ali nenaviknuti na nadanje bili smo mirni.

Onda su se poklopci otvorili i ugledala su, nas njihova zajapurena lica. Pri plavičastoj svetlosti koju smo zaboravili, oni su nas izneli pažljivo, položili kraj otvorenih jama i mirno legli na naša mesta držeći u rukama krampove i lopate.

Sve se umirilo.

Kasnije, počesmo da se pomeramo i, pošto nismo hteli da ih posmatramo onako umorne, rukama na njih pobacamo zemlju.

I tek smo onda shvatili prevaru!

Povratka više više nije bilo! izgubljeni, postasmo zavidni onima u zemlji.

MILOSAV MIRKOVIĆ

NA GRANICI LETA

RASINA

Rasla voda
kao maslačak
nevidljiv
pa pada na vodu
maslačak
nečujan
pa voda raste
bezuba
maslačak vodi
na ramenu
voda već ušću
za temenom!

JABUKA

U visokom gnezdu
jabuka carska.
Dodoše čauši,
ona spava.
Dode devojka,
ona se budi.
Mirišu zajedno,
zlatu im ništa
ne možel!

LOVOSTAJ

Ruža se uspavala
loza pregrizla jezik.
Kleli su kleli leto
i leske i leštarke,
čuvali jaja tuđa,

padali na porod zečji,
kleli prve snegove
i jeli poslednje mušmule!

NA GRANICI LETA

Ispašće kapija iz šarke, nož iz kanije:
a dugi letnji dan pliči od svoje vode
opkoliće šljive zrelije i vranije
od prvog vruštanja nepogode.

Zarašće koštica breskve sekirom suvom
pogoden u šav tolikih noći rosnih,
i cvet srmeni će šaputati glurom
tocilu u travama odavno inokosnih...

SUŠA U BOTUNJI

Na staroj mapi požar bukno:
Među opnama buba-mara,
A jedan potok, kao sukno,
Smudi se, troši, mrsi i para,
A kada požar četinara
Zgrabi potoka lisnate streje
Liskun se buni, vir sa oltara
Belutak kao gugutka greje...
Na vrlo staroj, staroj mapi
Umuru potoka zelene sapi.

ULICOM KAO SVAKOM ULICOM

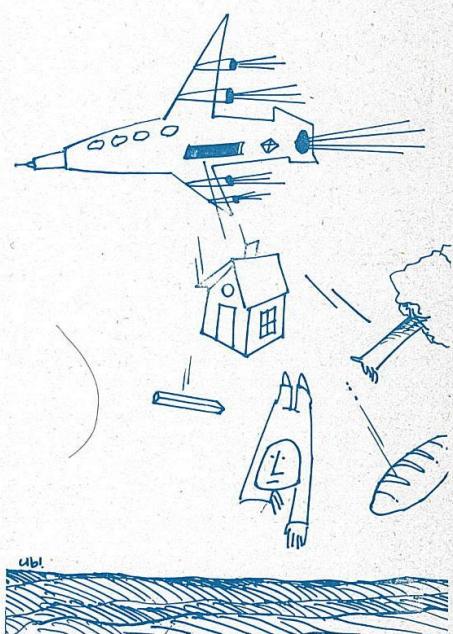
Zalataš ulicom Kosmajskom punoј
biskvita
ili ulicom Alekse Šantića sa jednim
jorgovanom
u jednom dvorištu,
i onda ponovo lutaš
ponovo miris hlebova i krpe šalova
i farmerice i kecelje kao oplaci
kao definicija reportera
koji naizust govori prve stihove
pretprazničke večeri
dok kos maja peva kosmajskom ulicom
gde ćemo moj drug Igor i ja uzeti
biskvite i žvakače gume
kao što se uzimaju čaša vina ili čaša
bunarske vode ili vrč ili balon
i gde se sve uzima sa četiri ruke
one iste što sviraju učetvoro na klaviru
ili igraju odbojku preko paučine
predvečerja,

kada si već lutao, kada si već uzduž
i popreko
kada si snegom prvim beogradskim
prolećem kosmajski rumenim
letom pretprazničkim
i Prvog maja i Đurđevданa
već levo i desno već nogu pred nogu
i trčeci kao za loptom šarenom
Igorovom

lutaš dok nismo videli dobrog konja u
izlogu
dok nismo stali da prođe zaprega poslednje
njeg boga
dok nismo pustili dete da luta ulicom
biskvita
ulicom kao svakom ulicom...

PAVLE KOVAČEVIĆ

DO SARKAZMA I NAPRED

karikatura nedeljka ubovića

u pustinji su mogući svi pravci.

sinovi dželata izučavaju dela tatinih žrtava.

kad se ide pogrešnim putem, najnapredniji vuku nazad.

narod koji može više da izdrži — kasnije se buni.

pesimisti je žao što umire. optimisti nije.

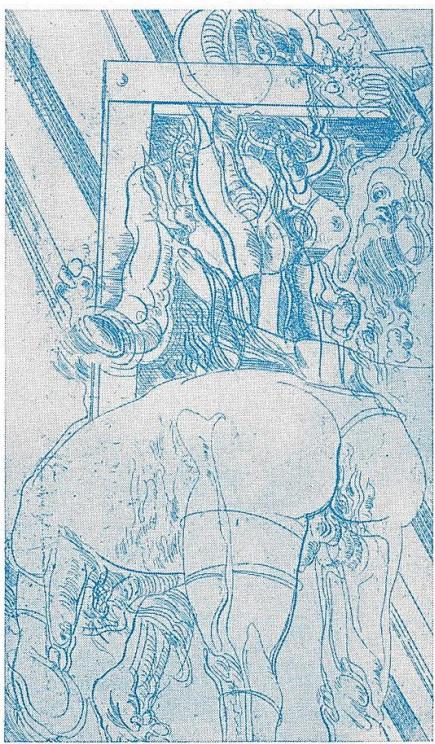
sigurno dobija onaj sistem koji igra na sve kombinacije.

dva i dva su četiri, kad god to prilike dozvoljavaju.

stic». Papićev film i ostali filmovi sa Festivala na sličnu temu (kao da nisu nastali u istom vremenu i na istom tlu).

Od ostalih filmova vredi pomenuti možda jedino još *Legendu o Lapotu* Gorana Paskaljevića. Premda je ovaj film samo etnografska rekonstrukcija jednog surovog običaja (ubijanje staraca nesposobnih za pri-vredovanje u Istočnoj Krajini) on ipak svojim dugim bresonovskim kadrima donosi izvesnu svežinu; namećući se celinom više kao namenski nego kao dokumentarni ili igrani film, on, i pored svega, unutar filmskog prizora, postiže pravo, specifično kinestetično dejstvo. Mada je, dakle, rastgnut između celine (kao konstrukcije i autentične, nepatvorene snage svakog prizora samog za sebe, film *Legenda o Lapotu* nagovještava jednog autora na koga se mora računati.

»Ako ništa ne javlja, bar nek pokaže da ume da leti«

Poslednjih godina naš dokumentarni film afirmisalo je ono što smo obično imenovali maglašenim kritičkim odnosom prema stvarnosti. Čini se da ni u jednoj drugoj umetnosti nismo imali dela tako jasno i kritički otvorena prema našoj društvenoj stvarnosti. Čini se da stvaraoci ni u jednoj oblasti umetnosti, kao u ovoj (a to je i sasvim prirodno) nisu tako budnim refleksima reagovali na nakaznost te stvarnosti, njene tamne i košmarne strane, obmame i izdaje.

Međutim, filmovi koji su doživljavali oduševljen prijem pred festivalskom publikom, koji su bili hvaljeni i nagradivani za svoju aktualnost i kritičnost, vraćali su se posle festivala u svoje bunkere i magacine; beogradска smotra bila je i ostala neka vrsta oaze, rezervata za stvaralačku hrabrost.

Institucija festivala kao da je izmišljena da izneveri i izvitoperi suštinu tih filmova; ona je stvari okretala naglavce: umesto da posle festivala filmovi tek počnu svoj pohod, oni su ga tu završavali; umesto da dalje deluju, otvaraju oči, učestvuju u formirajućem odnosu prema stvarnosti, oni su dobijali priznanja, lente, plakete, razne značke i zakačke — i time je njihova misija bila okončana. Proglašavajući njihova osnovna svojstva (aktuelnost, beskompromisnost, kritičnost itd.), za estetska svojstva oni su činjeni bezopasnim, njihova oštrica je otupljivana, životvornost umrtyljivana. Gotovo da nikko nije primećivao ovaj pronidljivi manevr birokratije, ovaj doista vešt i mudar način deaktiviranja opasnog naboja ovih filmova. Njihovi autori, iskićeni na gradama i lentama, odlazili su zadovoljni, ne misleći na dalju sudbinu tih filmova, baš kao da se sav smisao stvaranja iscrpljuvao u tim nagradama.

Ove godine je ne malo iznenadenje izvala vest da je cenzura uskratila propusnicu nekim filmovima (*Zene dolaze* Željimira Žilnika, *Krst i zvezda* Karlova Vičeka, *Nedostaje mi Sonja Heni Karpa Aćimovića* i *Revolucija koja teče* Joce Jovanovića). Uz postojanje tako delotvornog i efikasnog, gore opisanog metoda, ova cenzorska intervencija ne može se tumačiti drugačije do kao izraz neke zbrke ili nespretnosti nekog birokratskog novajlije.

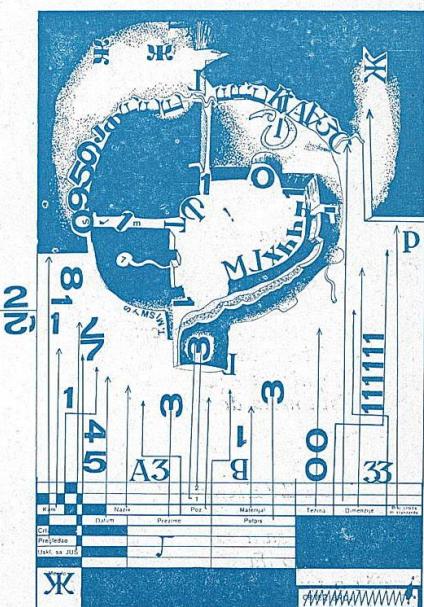
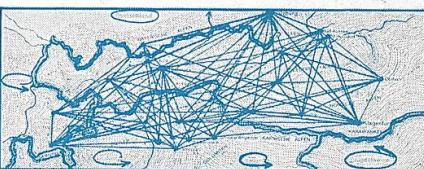
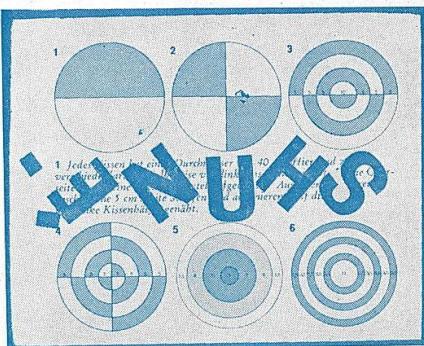
Sve u svemu, nešto delovanjem više sile (cenzure ili unutrašnjih cenzura), nešto delovanjem mediokritetskog duha televizije, duha kvazihrabosti i kontrolisane slobode koji se ove godine simptomatično očitovao u mnogim filmovima, nešto delovanjem nepoznatih subjektivnih razloga (mnogi vrsni dokumentaristi su ove godine podbacili — Sremec na primer) dobili smo festival filmova koji u odnosu na ranije godine deluju krajnje pištom i dobročudno. Naravno, mnogi su u nameri hrabri, ali to je već hrabrost tipa one koju u *Cu ćešće demonstrira* Lola Đukić. Ili, da se poslužim boljim primerom, to je hrabrost onog momka sa šeširom natučenim na oči iz crtanog filma *Trijumf Bore Sajtinca* (koji je, ne slučjno, završio u informativnoj sekciji).

Još od prošle godine primetna je tendencija da se pažnja sa pomenutih dokumentarno-kritičkih filmova prenese na tvorevine sa kvazipoetskom dimenzijom, filmove koji govore o čovekovoj vanvremenoj, univerzalnoj situaciji. Primetivši da takvi filmovi dobro prolaze (najizrazitiji predstavnik te struje, *Vlatko Gilić*, prošle godine je dobio grand-prix festivala za *In continuo*, a ove godine zlatnu medalju za *Dan više i Judu*) mnogi autori su se okrenuli traganju za takvim temama. Mada oni predstavljaju izraz stvaralačkog povlačenja, u principu se ništa ne može imati protiv ovakvih »vanvremenih« ostvarenja, naravno ako doista dosežu punoču i intenzitet univerzalnog. Ili, kako to reče jedan kloštar iz filma *Most slobode*, cepajući i bacajući listove novina: »Ako ništa ne javljaju, nek pokažu da umeju da lete«.

No, očito je da ako dokumentarno-kritička struja ima svoje vrsne i nadarene predstavnike (Škaner, Žilnika, Papića) filmovi »poetske struje« još uvek ostaju na nivou namere, dakle, samo papir koji ne ume da leti.

RAC JANOS

tri koncepta

MESARNICA, KALEMEGDAN

Dobar dan, o dobar dan,
i komad dobrog mesa!
Mesnica, gle, nova stoji
posle gladi, radost posle besa.

Ko je došao, gde si devojko?
Zar i račun već mi pišeš?
Na meso umesto hleba mislim
u obliku dažd nam dnesa.

Čujem vrisak, il slutim dobar glas
i trpezu obilnu da se sleti.
Tamo je zaseo Petar mesar,
čiju je sekiru teško podneti.

O, dobar dan mesnice,
na putu su k tebi gladna jata.
Odlazim, neko ne znam ko je
vidim kuca, kuca na vrata.

MIODRAG PAVLOVIC

PRILEGOH I SA NEDRAGOM

U svom domu ja ne bih
i mnoge noći izgubih.
U kafani svakim prebih
a ženi dosta ostavih.

I popih silu sebi
zna se da nisam na mlehu.
Vražjom rukom milovao bih
sve u ovom venu.

Pa sjeti se moj Bogdane:
mnogo žih i smih mnogo,
ne žeže me od istine

prilegov i sa nedragom.
Vražji još ču moći
kosti svetom vući.

VUK KRNIJEVIC

NIKOM NIŠTA

Bila jedna jedna priča
Završavala se
Kad smo je počinjali
I počinjala
Kad smo je završavali

Niko u nju nije ulazio
Niko iz nje nije izlazio
A kako bi mogao izaći
Kad niko nije ni ušao

Tu priču nismo govorili
Svašta
Priča je bila veliko ništa

O velikom ništa
Niko ništa
Sve je jedno ništa

Niko mi ništa nije odgovorio
A kako bi i odgovorio
Kad ništa nisam kazao
Kako ništa ništa da odgovori?
VASKO POPA

O DA SAM ZVERKA

Pre svega ja sam samo ružan
a sve bih dao da sam zverka
i priča o tome da sam neposlušan
nema svog početka,

JOVAN ZIVLAK

kljakavo u život se leže
da mi je malo bivšeg sjaja
u karijeri da me veže
da sam bar mala aždaja.

I još mi smetaš ludi Judo
u prolazu su važni sati
o ipak desiće se čudo
ja postat' ču zverka u paprati.

RAJKO PETROV NOGO

NA VRH BRDA ŠTO SE MRDA

1.
Vrh brda što se mrla
San se javom pomota
Java zbilju primiče
Jake reze od rata
Cuvar nekom namiče
Ne može se izaći
Ni brat bratu napolje

2.
Vrh brda što se mrla
Čuvar kuje sekiru
Uz njeg čući tica
Poješće mu večeru

3.
Peva čuvar čuvaru
Melodiju poznatu
Crna tica radosna
Čuvara je pojela
Vrh brda što se mrla
VITO MARKOVIC

ŠTA SE DESILO KADA SE POJAVIO LUDI LAZAR

Steže pa steže. Bolest srce žeže.
Sikće poskok skakuć u bele mreže.

Ja znah i ne znah u bukliji sovu
Ruj vino što vodi me po Kosovu.

Pa legoh oštreci zlatnu rilicu
i tad obljubih Maru čobanicu.

Sav u beloj peni u nezgodnom satu
Pojavi se ludi Lazar na doksatu:

sijalicu zateže ko svetlicu
i udari me izbi mi vilicu!
DOBRICA ERIC

CRNIM STVOROVIMA

Živ je Kostić i ko još tamо nije
Stubal je selo
Kad iždžikljaju gljive
Traktor predaćku zemlju izrije
U tami hiljade stvorova žive

ALI ZAPAMTITE KOSTICE I BURE
JER I TI SI KOSTIĆIMA VEZAN
I MA GDE SI ŽURIŠ KROZ GUDURE
NESREĆAN I STALNO ŽEDAN

Stvorovi crni ostajte zbogom
Sedam litara popih da vam je znati
Po blatu gazim nesigurnom nogom
Valja leći i
Ne padati
ZVONIMIR KOSTIĆ

načela

1. Tradicija je tradicionalna i moderna. Posle ovog incidenta postavlja se pitanje — šta je tradicija?
2. Pesnici u ovoj Pantologiji nisu odgovorni za moje greške. To znači da ovo nije Pantologija pesnika već pesama. Dakle, samo pesme mogu biti odgovorne za moje greške.
3. Kriterijum za ulazak u Pantologiju je da u nju mogu ući samo pesnici sa 20–50 godina starosti. Ovo pravila sam se strogo pridržavao.
4. Ova Pantologija je proizvod kolektivnog (ne narodnog) napora sastavljača.
5. Da li neke pesme reaguju na tradiciju — to je pitanje samih pesama, kao što sam već nagovestio u stavci II ovog pravilnika. Sva odgovornost se prenosi na pesme.
6. Ova Pantologija je nastala u spontanoj prepisci sa nacionalnom istorijom. Tematska podela je nastala na njuou usaglašavanja stavova. U takvim okolnostima, svestan sam, neke stvari stoje vrlo labavo.
7. U ovoj Pantologiji nema ljubavne lirike zbog patrijarhalnih nazora sastavljača.
8. Biti il ne biti: pitanje je SAD!

B. A. P.